

ÅRSREDEGØRELSEN OM UDVIKLINGEN
PÅ ERHVERVSSYGDOMSOMRÅDET
2020

Arbejdsmarkedets
Erhvervssikring

Udviklingen på erhvervssygdomsområdet i 2020

Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings og Erhvervssygdomsudvalgets årsredegørelse til beskæftigelsesministeren og Folketinget

Indholdsfortegnelse

Indledning	1
Generelt om Erhvervssygdomsudvalgets arbejde	2
Sammenfatning af Erhvervssygdomsudvalgets arbejde i 2020	3
Drøftelser i 2021	5
Temaer i 2020	6
Tema 1: Psykisk sygdom	6
1.1. Opdateret viden om psykisk sygdom efter længerevarende stresspåvirkninger på arbejdet og udviklingen af psykisk sygdom i form af depression og belastningsreaktion fraset PTSD.....	6
1.1.1. Drøftelser af konkrete sager	7
1.2. Konsekvenser af Vestre Landsrets dom af 26. juni 2020 i en PTSD-sag	7
Tema 2: Kræft	8
2.1. Ny viden om kræft som følge af udsættelse for styren, styren-7,8-oxid.....	8
2.1.1. Praksis for behandling af sager vedrørende blod- og lymfekræft efter udsættelse for styren og styren-7,8-oxid	8
2.1.2. Praksis for behandling af sager om øvrig kræft efter udsættelse for styren og styren -7,8-oxid	8
2.2. Ny viden om kræft som følge af farmaka (lægemidler).....	8
2.2.1 Praksis for behandling af sager om kræft efter udsættelse for farmaka (lægemidler)	9
2.3. Ny viden om kræft som følge af natarbejde:.....	9
Tema 3: Astma	10
Bilag A: Retspraksis og principmeddelelser fra Ankestyrelsen	11
Bilag B: Oversigt over ændringer på fortegnelsen siden 2005	12
Bilag C: Oversigt over medlemmerne i Erhvervssygdomsudvalget per 31. december 2020	15

Indledning

I henhold til § 15, stk. 3, i lov om den selvejende institution Arbejdsmarkedets Erhvervssikring (AES), skal Erhvervssygdomsudvalget afgive en årlig redegørelse til beskæftigelsesministeren om udviklingen på erhvervssygdomsområdet, herunder om udviklingen i retspraksis. Herved videreføres den forpligtelse til en årlig afrapportering til ministeren, som blev besluttet i forbindelse med vedtagelsen af arbejdsskadereformen i 2003 for at sikre politikerne en orientering om reformens effekter. Beskæftigelsesministeren sender redegørelsen til et af Folketingets nedsatte udvalg.

Redegørelsen beskriver drøftelserne på de 4 principielle møder, der blev afholdt i Erhvervssygdomsudvalget i 2020, konklusionerne herfra og derigennem også væsentlige dele af udviklingen på erhvervssygdomsområdet. Redegørelsen præsenterer derudover de indtil nu

planlagte drøftelser i Erhvervssygdomsudvalget i 2021. Redegørelsen indeholder tre bilag, som Erhvervssygdomsudvalget har anmodet om. Se nærmere om bilagene nedenfor.

Erhvervssygdomsudvalgets praksis ved behandling af konkrete sager er fra 2005 beskrevet gennem offentliggørelse af enkelte af de konkrete sager i anonymiseret form på www.aes.dk. Interesserede kan således følge udvalgets praksis, da der på hjemmesiden er et større antal af disse resuméer fra konkrete sager. Der bliver løbende offentliggjort nye resuméer.

De opgjorte tal for erhvervssygdomsområdet indeholder som sædvanligt tal dels fra 2005 og dels for de seneste 10 år tilbage i tid. Dermed er ikke alle tal fra 2005-2020 medtaget. Året 2005 er medtaget som baseline for anvendelsen af den aktuelle fortegnelse over erhvervssygdomme, som finder anvendelse for sygdomme anmeldt fra 1. januar 2005.

AES udgiver hvert år en arbejdsskadestatistik. Denne statistik udgives nogenlunde samtidig med årsredegørelsen og indeholder fyldestgørende informationer om blandt andet tal for anmeldelser og anerkendelser fordelt på diagnose, branche, køn, geografi og alder. Arbejdsskadestatistikken kan findes [her](#). AES har desuden et statistikværktøj på hjemmesiden, hvor det er muligt at søge blandt de anmeldte arbejdsskadesager ud fra konkret behov. Dette værktøj supplerer den årlige arbejdsskadestatistik. Statistikken opdateres løbende, og det er muligt at udsøge særlige emner, perioder eller geografiske områder.

Bilag A beskriver retspraksis og principafgørelser fra Ankestyrelsen.

Bilag B Oversigt over ændringerne på fortegnelsen¹ siden 2005.

Bilag C indeholder en oversigt over medlemmerne i Erhvervssygdomsudvalget per 31. december 2020.

Generelt om Erhvervssygdomsudvalgets arbejde

Erhvervssygdomsudvalget består af repræsentanter for arbejdsmarkedets parter, Sundhedsstyrelsen og Arbejdstilsynet. Formanden for Erhvervssygdomsudvalget er AES' direktør. Udvalget har tilknyttet en række arbejdsmedicinske og andre lægefaglige eksperter.

Erhvervssygdomsudvalget har til opgave løbende at indstille til beskæftigelsesministeren, hvilke sygdomme, der opfylder kravene for at blive optaget på erhvervssygdomsfortegnelsen, og dermed kan anerkendes administrativt af AES. Udvalget har også mulighed for at indstille sager om sygdomme til anerkendelse som erhvervssygdomme, selvom disse ikke er optaget på fortegnelsen over erhvervssygdomme.

AES og Erhvervssygdomsudvalgets arbejde har siden arbejdsskadereformen i 2004 medført, at 18 sygdomme er blevet optaget på fortegnelsen over erhvervssygdomme. Desuden er betingelserne for at anerkende sygdomme ændret for 40 af de sygdomme, der allerede var optaget på fortegnelsen. Se nærmere i bilag B, hvor oversigten over alle ændringerne på fortegnelsen fremgår.

¹ I denne rapport refererer ”erhvervssygdomsfortegnelsen” til ”Erhvervssygdomsfortegnelsen for sygdomme anmeldt fra 1. januar 2005”. Der eksisterer to sideløbende fortegnelser, en for [erhvervssygdomme anmeldt før 1. januar 2005](#) og en for [erhvervssygdomme anmeldt fra 1. januar 2005](#).

AES forelægger konkrete sager for Erhvervssygdomsudvalget, når AES skønner, at der er mulighed for, at sygdommen vil kunne anerkendes som en arbejdsskade. Dette følger af arbejdsskadesikringslovens § 7, stk. 3. AES forelægger den konkrete sag for udvalget, hvis ét af følgende forhold er til stede i sagen:

- Sagen vurderes at være til anerkendelse ud fra udvalgets praksis i tilsvarende sager.
- Sagen vurderes at ligge tæt på anerkendelse i forhold til udvalgets praksis.
- Sagen vedrører en sygdom eller en belastning, hvor der ikke tidligere er taget stilling til, hvorvidt de beskrevne forhold i sagen er tilstrækkelige til at opfylde kravene til anerkendelse som følge af arbejdets særlige art.
- Sagen ligger inden for et fokusområde, som Erhvervssygdomsudvalget har bedt AES være opmærksom på at få forelagt.
- Sagen er hjemvist af Ankestyrelsen til forelæggelse for Erhvervssygdomsudvalget.

Sammenfatning af Erhvervssygdomsudvalgets arbejde i 2020

Erhvervssygdomsudvalget har i 2020 afholdt 4 principielle møder. På møderne blev psykisk sygdom, kræft og erhvervsbetinget astma drøftet, hvilket førte til ændring af den aktuelle fortegnelse, idet blod- og lymfekræft efter udsættelse for styren og styren-7,8-oxid blev optaget på fortegnelsen som nye punkter K. 1.1.d, K 1.2.c, K 1.3.b, K 1.4.c.

De væsentligste principielle drøftelser, som AES og Erhvervssygdomsudvalget har haft i 2020, beskrives i redegørelsen under 3 temaer:

1. Psykisk sygdom
2. Kræftsygdomme
3. Erhvervsbetinget astma

Der er i alt afholdt 10 møder om konkrete sager i løbet af 2020. Erhvervssygdomsudvalget har på disse møder i alt behandlet 233 konkrete sager. Her har 193 af sagerne omhandlet psykiske sygdomme, hvoraf 8 sager var sager om psykisk sygdom hos veteraner. De resterende 40 sager har omhandlet sygdomme i bevægeapparatet, lunger og kræftsygdomme, hvoraf 5 har handlet om brystkræft efter natarbejde.

214 sager er blevet indstillet til anerkendelse af udvalget, mens 19 er blevet indstillet til afvisning. Derudover er 6 sager enten udsat eller trukket på mødet.

Erhvervssygdomsudvalgets møder har i 2020 også været påvirket af COVID-19. Derfor har 3 ud af 4 principielle møder været afviklet virtuelt, og et af møderne kom i skriftlig høring i udvalget og 5 konkrete sagsmøder blev ligeledes afviklet virtuelt.

Tabel 1²: Antal sager på erhvervssygdomsudvalgsmøde per år – indstillet til anerkendelse

Antal anerkendte sager forelagt	2005	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	I alt**
Fysiske sygdomme	241	50	31	33	21	14	28	43	25	27	917
Brystkræft	-	7	4	3	11	1	3	6	2	2	150
Stress og depression	-	8	25	8	7	8	5	6	7	2	97
Veteransager	-	-	5	33	20	32	18	8	5	8	137
Mobning	-	-	-	10	9	13	22	43	25	16	138
Andre psykiske sager*	52	85	84	104	54	64	109	243	154	159	1.470
I alt	293	150	149	191	122	132	185	349	218	214	2.909

* Psykiske sager blev først senere opdelt yderligere på møderne i stress og depression, veteran, mobning. Herefter udgør kategorien andre psykiske sager primært belastningen vold og trusler, mens den også tidligere omfattede fx mobning.

** I alt indeholder antal sager indstillet til anerkendelse i Erhvervssygdomsudvalget for hele perioden fra 2005 til 2020. Det skal bemærkes, at anerkendte sager i perioden 2005-2012 ikke fremgår af denne tabel, men er medregnet i totalopgørelsen i kolonnen, der er benævnt "I alt".

Tabel 2³: Antal sager på erhvervssygdomsudvalgsmøde per år – indstillet til afvisning

Antal afviste sager forelagt	2005	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	I alt**
Fysiske sygdomme	110	38	50	51	42	12	19	41	20	10	657
Brystkræft	-	24	2	3	13	2	2	2	3	1	224
Stress og depression	-	11	19	12	19	31	12	15	5	1	149
Veteransager	-	-	0	12	3	9	1	2	2	0	29
Mobning	-	-	-	3	15	3	5	6	2	2	36
Andre psykiske sager*	28	14	15	33	40	39	17	16	4	5	316
I alt	138	87	86	114	132	96	56	82	36	19	1.411

* Psykiske sager blev først senere opdelt yderligere på møderne i stress og depression, veteran, mobning. Herefter udgør kategorien andre psykiske sager primært belastningen vold og trusler, mens den også tidligere omfattede fx mobning.

** I alt indeholder antal sager indstillet til afvisning i Erhvervssygdomsudvalget for hele perioden fra 2005 til 2020. Det skal bemærkes, at anerkendte sager i perioden 2005-2012 ikke fremgår af denne tabel, men er medregnet i totalopgørelsen i kolonnen, der er benævnt "I alt".

² Manuel opgørelse på årsbasis på baggrund af mødernes dagsordner – for procentvis fordeling se tabel 3.

³ Manuel opgørelse på årsbasis på baggrund af mødernes dagsordner.

Tabel 3: Antal sager på erhvervssygdomsudvalgs møde per år – indstillet til afvisning i procent⁴

Antal afviste sager forelagt - i procent	2005	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Gns.**
Fysiske sygdomme	31%	43%	62%	61%	67%	46%	40%	49%	44%	27%	42%
Brystkræft	-	77%	33%	50%	54%	67%	40%	25%	60%	33%	60%
Stress og depression	-	58%	43%	60%	73%	79%	71%	71%	42%	33%	61%
Veteransager	-	-	-	27%	13%	22%	5%	20%	29%	0%	17%
Mobning	-	-	-	23%	63%	19%	19%	12%	7%	11%	21%
Andre psykiske sager*	35%	14%	15%	24%	43%	38%	13%	6%	3%	3%	18%
Gennemsnit**	32%	37%	37%	37%	52%	42%	23%	19%	14%	8%	33%

* Psykiske sager blev først senere opdelt yderligere på møderne i stress og depression, veteran, mobning. Herefter udgør kategorien andre psykiske sager primært belastningen vold og trusler, mens den tidligere også omfattede fx mobning.

**Gennemsnittet er udregnet på baggrund af det samlede antal sager, som har været behandlet på udvalgs møderne fraset udsatte sager og sager, der er blevet trukket fra møderne.

På sagsmøderne blev der afgivet dissens fra enten arbejdsgiver- eller lønmodtagersiden i et forholdsvis lille antal sager i lyset af sagernes kompleksitet. Det gennemsnitlige antal dissenser var ca. 4 pr. møde i 2020. Dette antal skal ses i forhold til et gennemsnitligt antal sager på mødernes dagsorden på godt 24.

En dissens er typisk begrundet i den konkrete vurdering af belastningens eller dokumentationens karakter.

Drøftelser i 2021

Der er indtil videre planlagt fire principielle møder i Erhvervssygdomsudvalget i 2021. På møderne forventes det, at følgende emner vil blive drøftet:

- Forelæggelsespraksis om stress og depression
- Udredningsrapport om erhvervsbetinget astma
- Udredningsrapport/forskningsredegørelse om belastninger og efterfølgende udvikling af posttraumatisk belastningsreaktion (PTSD), herunder tidsmæssig sammenhæng
- Udredningsrapport om lungeasbestose
- Årsredegørelse 2021 til beskæftigelsesministeren

Derudover har udvalget i 2020 bestilt forskningsprojekt vedrørende slidgigt i hofterne og lænderygsygdom. Rapporterne forventes tidligst at kunne drøftes i 2022.

Udvalget følger, men har ikke selv bestilt yderligere forskningsprojekter vedrørende sygdomme, der kan opstå som følge af arbejdsmæssige belastninger for løbende at sikre overblik og opdateret viden på området.

Ud over ovenstående områder vil udvalget samtidig have fokus på mulighederne for at afdække medicinsk dokumentation om nye eller tidligere udredte områder, herunder viden og forskning, der afdækker årsagssammenhænge mellem arbejdsmæssige belastninger og udvikling af sygdomme i bevægeapparatet, psykiske sygdomme og kræftsygdomme.

⁴ Tabellen viser sager indstillet til afvisning – eksklusive de sager, som blev udsat eller trukket fra udvalgs mødet.

Erhvervssygdomsudvalget drøfter derfor løbende på de principielle møder en status for forsknings- og videnssituationen, herunder hvilke udredningsarbejder, der efter udvalgets opfattelse bør udbydes via Arbejds miljøforskningsfonden.

Temaer i 2020

Tema 1: Psykisk sygdom

Spørgsmålet om sammenhængen mellem arbejdsmæssige belastninger og udvikling af psykisk sygdom er fortsat et meget væsentligt emne for drøftelserne i Erhvervssygdomsudvalget.

Posttraumatisk belastningsreaktion (i det følgende benævnt PTSD) efter traumatiske begivenheder eller situationer af kortere eller længere varighed, og af en exceptionelt truende eller katastrofeagtig natur, er ikke længere den eneste psykiske sygdom, der er optaget på fortegnelsen over erhvervs-sygdomme. Drøftelserne i 2016 førte til, at depression efter tilsvarende helt exceptionelle belastninger under krigsdeltagelse blev optaget på fortegnelsen.

Mange af sagerne til Erhvervssygdomsudvalget handler om psykiske sygdomme. I de sager er det en særlig udfordring at vurdere om den psykiske sygdom skyldes arbejdet og at få de konkrete arbejdsmæssige belastninger beskrevet og i tilstrækkelig grad sandsynliggjort. Det gælder blandt andet ved sager om mobning og chikane, hvor belastningen ofte er den enkeltes oplevelse. Udvalgets konkrete stillingtagen vanskeliggøres ofte i de enkelte sager om psykiske sygdomme, fordi årsagen til sygdommen sjældent er entydig. Udvalget skal derfor ved behandlingen af disse sager også tage stilling til betydningen af eventuelle konkurrerende forhold lige som i andre sager. Erhvervssygdomme anerkendes kun som arbejdsskader efter forelæggelse for Erhvervssygdomsudvalget i det omfang, at sygdommen i udelukkende eller overvejende grad skyldes arbejdets særlige art.

AES og Erhvervssygdomsudvalget følger det psykiske område nøje for at sikre, at udvalgets praksis svarer til den nyeste viden.

1.1. Opdateret viden om psykisk sygdom efter længerevarende stresspåvirkninger på arbejdet og udviklingen af psykisk sygdom i form af depression og belastningsreaktion fraset PTSD

I 2017 besluttede AES og Erhvervssygdomsudvalget at iværksætte en udredning om sammenhængen mellem belastende og længerevarende stresspåvirkninger på arbejdet og udvikling af psykisk sygdom i form af depression og belastningsreaktion fraset PTSD. Udredningen blev drøftet i maj 2020.

Erhvervssygdomsudvalget drøftede på mødet den 19. maj 2020 det videnskabelige referencedokument ”Eksplorerende review om sammenhængen mellem belastende og længerevarende stresspåvirkninger på arbejdspladsen og udvikling af belastningsreaktion (fraset posttraumatisk belastningsreaktion)” fra januar 2020.

Referencedokumentet skulle belyse årsagssammenhænge mellem belastende og længerevarende stresspåvirkninger på arbejdet og udviklingen af diagnoserne depression og belastningsreaktion fraset PTSD i forhold til tidligere udredningsrapport fra 2008.

Forfatterne fastslog i rapporten, at

- Udredningen bidrager ikke til forståelse af en årsagssammenhæng mellem psykosociale faktorer og depression, idet der blev anvendt meget forskellige metoder i de forskellige undersøgelser.
- Man har ikke konstateret at nogen af de omtalte psykosociale faktorer er en klar årsag til depression
- Der har i løbet af de seneste 10 år været i alt 6 reviews, som heller ikke har været konklusive angående sammenhæng mellem psykosociale stressfaktorer og depression.
- Man ikke kunne konkludere på de få relevante undersøgelser om belastende og længerevarende stresspåvirkninger på arbejdspladsen og udvikling af belastningsreaktion

Samlet set vurderede Arbejdsmarkedets Erhvervssikring og Erhvervssygdomsudvalget derfor, at udredningsrapporterne ikke kunne føre til ændringer på aktuelle fortegnelse.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring har således fortsat fokus på at forelægge sager, hvor der er tvivl om, hvorvidt den arbejdsmæssige belastning har medført psykisk sygdom.

1.1.1. Drøftelser af konkrete sager

AES og Erhvervssygdomsudvalget drøfter fortsat løbende, hvorvidt en konkret sag om en psykisk sygdom, der ikke opfylder fortegnelsens krav til anerkendelse, kan anerkendes som en arbejdsskade som følge af de særlige arbejdsmæssige belastninger.

Erhvervssygdomsudvalget besluttede også på det principielle møde i maj 2020, at drøfte ordlyden af den praksis der handler om forlæggelse af konkrete sager om depression efter langvarige og alvorlige stressbelastninger. Baggrunden herfor, var et ønske om at tydeliggøre denne praksis, som skal forelægges for Erhvervssygdomsudvalget. Disse drøftelser fortsættes i 2021. Herudover blev behandlingen af sygdommen tilpasningsreaktion præciseret i kapitel 8 i vejledningen om erhvervssygdomme.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring har i 2020 behandlet 3.481 sager om psykisk sygdom i alt.

1.2. Konsekvenser af Vestre Landsrets dom af 26. juni 2020 i en PTSD-sag.

Vestre Landsret afsagde den 26. juni 2020 dom i en sag om en tidligere udsendt soldat, hvor Arbejdsmarkedets Erhvervssikring og Ankestyrelsen tidligere havde afvist PTSD som arbejdsskade. Vestre Landsret fandt det godtgjort, at en veterans PTSD-lidelse i overvejende grad var forårsaget af arbejdets særlige art i forbindelse med veteranens udsendelse til Bosnien i efteråret 1997. Sygdommen blev dermed anset som en erhvervssygdom efter arbejdsskadesikringslovens § 7, stk. 1, nr. 2, 2. led.

Som følge af dommen har Erhvervssygdomsudvalget og AES via Arbejdsmiljøforskningsfonden udbudt en medicinsk forskningsudredning/ en uafhængig medicinsk forskningsredegørelse til belysning af, om nyere medicinsk forskning understøtter en ændret tilgang til vurderingen af sager om PTSD, specifikt i forhold til kravet om tidsmæssig sammenhæng. Desuden forelægges de PTSD-sager løbende, hvor det tidsmæssige aspekt er det helt centrale på de konkrete sagsmøder i Erhvervssygdomsudvalget til konkret og individuel afgørelse. Det betyder således, at tidligere afgjorte sager af den karakter også kan genoptages.

Tema 2: Kræft

Kræftsygdomme var et særligt fokusområde, da politikerne forhandlede reformen af arbejdsskadesystemet i 2003. De lempeligere krav til optagelse af nye sygdomme på fortegnelsen har i årene efter reformen medført, at blandt andet flere nye kræftsygdomme er optaget på fortegnelsen, og at betingelserne for anerkendelse af flere kræftsygdomme er lempet, eksempelvis for næse- og bihulekræft samt hudkræft.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring og Erhvervssygdomsudvalget holder løbende øje med ny forskning inden for kræftområdet.

2.1. Ny viden om kræft som følge af udsættelse for styren, styren-7,8-oxid

Tilbage i 2018 blev Erhvervssygdomsudvalget bekendt med, at IARC's monografi 121 ville blive udarbejdet. Erhvervssygdomsudvalget besluttede på den baggrund, at sager ville blive forelagt for Erhvervssygdomsudvalget vedrørende blod- eller lymfekræft samt næse- og bihulekræft efter udsættelse for styren svarende til skønsmæssigt mere end $46\text{mg}/\text{m}^3\text{-år}$ hhv. $37\text{mg}/\text{mm}^3\text{ år}$ frem til IARC's monografi 121 blev offentliggjort.

Læs eventuelt mere herom i [årsberetningen fra 2019](#).

Erhvervssygdomsudvalget drøftede i marts 2020 med udgangspunkt i IARC's monografi 121 den nyeste viden om styreneksponering og udvikling af kræft. Drøftelserne førte til optagelse af blod- og lymfekræft efter udsættelse for styren og styren-7,8-oxid på fortegnelsen som nye punkter K. 1.1.d, K 1.2.c, K 1.3.b, K 1.4.c.

2.1.1. Praksis for behandling af sager vedrørende blod- og lymfekræft efter udsættelse for styren og styren-7,8-oxid

Ved udvalgets drøftelse blev det besluttet at indstille til ministeren, at blod- og lymfekræft efter udsættelse for styren og styren-7,8- kunne optages på fortegnelsen, når den tilskadekomne dagligt har været udsat for styren og/eller styren-7,8-oxid i højere koncentrationer gennem en længere årrække skønsmæssigt svarende til mere end $46\text{mg}/\text{m}^3\text{-år}$ hhv. $37\text{mg}/\text{mm}^3\text{ år}$. Disse sygdomme blev optaget på fortegnelsen pr. 29. juni 2020.

2.1.2. Praksis for behandling af sager om øvrig kræft efter udsættelse for styren og styren - 7,8-oxid

På baggrund af den foreliggende forskning fra IARC besluttede udvalget i forbindelse med drøftelserne, at alle sager om kirtelcellekræft i næse og bihuler efter udsættelse for styren og styren-7,8-oxid fremadrettet fortsat skal forelægges Erhvervssygdomsudvalget til behandling. Dette skyldes, at der med IARC's gennemgang er påvist en vis sandsynlighed for årsagssammenhæng.

2.2. Ny viden om kræft som følge af farmaka (lægemidler)

Erhvervssygdomsudvalget drøftede i maj 2020 IARC's monografi 100a om den nyeste viden om farmaka og udvikling af kræft. Drøftelserne førte ikke til ændringer af fortegnelsen.

IARC's monografi 100a gennemgår mere end 20 forskellige stoffer, der alle er klassificeret i gruppe 1 som sikkert kræftfremkaldende. Monografien beskriver risikoen ved indtagelse af stofferne og ikke om kræftisiko, når stofferne anvendes arbejdsmæssigt/er i arbejdsmiljøet. De fleste af

lægemidlerne anvendes til kræftbehandling og har en kemoterapeutisk, immunsuppressiv eller antineoplastisk virkning.

Stofferne blev ikke indstillet til optagelse på erhvervssygdomsfortegnelsen, da stofferne først er kræftfremkaldende, når de foreligger i doser, der i meget høj grad overstiger de doser, som særligt sundhedspersonalet i Danmark kan være udsat for i deres arbejde.

2.2.1 Praksis for behandling af sager om kræft efter udsættelse for farmaka (lægemidler)

På baggrund af IARC's monografi 100a besluttede udvalget, at alle konkrete sager med ansatte, der har været udsat for disse farmaka i deres arbejde og har udviklet kræftsygdomme, vil blive forelagt Erhvervssygdomsudvalget til en vurdering af, hvorvidt sygdommen er forårsaget af arbejdets særlige art i medfør af 2003-lovens § 7, stk. 1, nr. 2, 2. led.

2.3. Ny viden om kræft som følge af natarbejde:

Erhvervssygdomsudvalget drøftede den 8. december 2020 med udgangspunkt i IARC's monografi 124 ("IARC 2020. Night shift work. IARC Monographs on the Identification of Carcinogenic Hazards to humans, Volume 124") den nyeste viden om kræft som følge af natarbejde.

Konklusionerne af monografi 124 gav ikke anledning til en ændring i fortegnelsen, da der fortsat er begrænset evidens for, at natarbejde har en kræftfremkaldende effekt på mennesker. Udvalget fastholdt derfor den nuværende praksis for forelæggelse af sager om brystkræft som følge af natarbejde. Det betyder, at belastningen fortsat skal vurderes konkret i den enkelte sag.

ARC's monografi 124 undersøgte også sammenhængen mellem natarbejde og udviklingen af prostatakraft og tyk - og endetarmskræft. I monografien konkluderes det, at der er fundet begrænset evidens for udviklingen af disse tre kræftformer som følge af natarbejde. Der var på den baggrund enighed i udvalget om, at der fremover forelægges konkrete sager om prostatakraft samt tyk- og endetarmskræft for Erhvervssygdomsudvalget. Det betyder, at belastningen skal vurderes konkret i den enkelte sag.

Sager vedrørende brystkræft, prostatakraft - og tyk- og endetarmskræft som følge af natarbejde vil således blive forelagt Erhvervssygdomsudvalget til en konkret, individuel vurdering af, om sygdommen er forårsaget af arbejdets særlige art i medfør af 2003-lovens § 7, stk. 1, nr. 2, 2. led.

2.3.1. Praksis vedrørende brystkræft

Brystkræft som følge af natarbejde er ikke optaget på erhvervssygdomsfortegnelsen. Sager vedrørende brystkræft skal således forelægges Erhvervssygdomsudvalget til en konkret individuel vurdering til afgørelse af om sygdommen er forårsaget af arbejdets særlige art i medfør af 2003-lovens § 7, stk. 1, nr. 2, 2. led.

Sager vedrørende brystkræft forelægges som udgangspunkt Erhvervssygdomsudvalget hvis:

Der foreligger lægelig dokumentation for brystkræft

Der har været tale om natarbejde i tidsrummet klokken 23-06

Der har været 25 år med natarbejde mindst 1 gang om ugen eller

Der har været 20-25 år med natarbejde flere gange om ugen. I praksis mindst 2 gange om ugen

Tilskadekomne har været vågen de fleste af nattens timer (svarende til mindst 5-6 timer per nattevagt)

2.3.2. Praksis vedrørende prostatakraft, tyk og endetarmskraft

Sager vedrørende prostatakraft, tyk- og endetarmskraft som følge af natarbejde vil blive forelagt Erhvervssygdomsudvalget til en konkret individuel vurdering af om sygdommen er forårsaget af arbejdets særlige art i medfør af 2003-lovens § 7, stk. 1, nr. 2, 2. led.

Tema 3: Astma

3.1 Ny viden om erhvervsbetinget astma

Erhvervssygdomsudvalget drøftede på møderne den 15. september 2020 og 8. december 2020 udredningsrapporten om erhvervsbetinget astma ("A reference document of the relation between potential sensitizing occupational exposures and asthma").

Det overordnede formål med udredningen var at belyse årsagssammenhængen mellem arbejdsmæssig påvirkning og efterfølgende udvikling af allergisk astma, idet der ønskedes en oversigt over alle de allergener, der kan medføre allergisk astma. Der er gennem de senere år fremkommet nye undersøgelser om sammenhænge mellem udsættelse for allergener og udvikling af arbejdsbetinget astma, og der er nu mere end 100 kendte allergener, som kan medføre allergisk astma. Kun en del af disse er optaget på erhvervssygdomsfortegnelsen.

Erhvervssygdomsudvalget vurderede derfor sammen med Arbejdsmarkedets Erhvervssikring (daværende Arbejdsskadestyrelsen) i foråret 2016, at der var behov for en nærmere udredning om årsagssammenhæng mellem udvikling af allergisk astma og arbejdsmæssige påvirkninger.

Udredningsrapporten har været drøftet på to møder i 2020, og der forventes en afsluttende drøftelse af emnet på møde i marts måned 2021.

3.1.1 Praksis for behandling af konkrete sager om astma

AES og Erhvervssygdomsudvalget drøfter, hvorvidt en konkret sag om erhvervsbetinget astma, der ikke opfylder fortegnelsens krav til anerkendelse, kan anerkendes som en arbejdsskade som følge af de særlige arbejdsmæssige belastninger i medfør af 2003-lovens § 7, stk. 1, nr. 2, 2. led.

Bilag A: Retspraksis og principmeddelelser fra Ankestyrelsen

Der er ikke udsendt nye principmeddelelser fra Ankestyrelsen for området, der ændrer praksis. Tidligere principmeddelelser er samlet og udstedt i nye principmeddelelser, uden at der herved er ændret på praksis.

Vestre Landsrets dom af 26. juni 2020

Vestre Landsret har den 26. juni 2020 afsagt en dom om anerkendelse af PTSD i medfør af ASL § 7, stk. 1, nr. 2, 2. led (arbejdets særlige art). Denne dom har medført, at Erhvervssygdomsudvalget via Arbejds miljøforskningsfonden har udbudt en medicinsk forskningsudredning / en uafhængig medicinsk forskningsredegørelse til belysning af, om nyere medicinsk forskning understøtter en ændret tilgang til vurderingen af sager om PTSD, specifikt forhold til kravet om tidsmæssig sammenhæng.

Derudover forelægges de PTSD-sager løbende, hvor det tidsmæssige aspekt er det helt centrale på de konkrete sagsmøder i Erhvervssygdomsudvalget til konkret og individuel afgørelse.

Se nærmere under punkt 1.2, hvor dommen i korte træk er beskrevet.

Bilag B: Oversigt over ændringer på fortegnelsen siden 2005

Nye sygdomme på fortegnelsen i forhold til før 2005:

1. Posttraumatisk belastningsreaktion (januar 2005)
2. Slidgigt i knæ (januar 2005)
3. Biceps-tendinit (januar 2005)
4. Golfalbue (januar 2005)
5. Pleurale plaques (lungehindepletter efter asbest) (januar 2005)
6. Nyrekræft (koks fremstilling) (januar 2005)
7. Kræft i skjoldbruskkirtlen (efter udsættelse for ioniserende stråling som eksempelvis røntgen og gammastråling) (januar 2005)
8. Brystkræft (efter udsættelse for ioniserende stråling som eksempelvis røntgen og gammastråling) (januar 2005)
9. Knoglekræft (efter udsættelse for radium 226-228) (januar 2005)
10. Mavekræft (efter udsættelse for uorganiske blyforbindelser) (januar 2005)
11. Kræft i slimhinder i bihuler og processus mastoideus (efter udsættelse for radium-226) (januar 2005)
12. Kræft i bindevæv (efter udsættelse for dioxin) (januar 2005)
13. Slidgigt i hoftelæddene (september 2006)
14. Springerknæ (november 2008)
15. Lungebetændelse efter udsættelse for vanadium (marts 2010)
16. Lungesygdom af obstruktiv type efter udsættelse for isocyanater (marts 2010)
17. Depression efter krigsdeltagelse F.2. (maj 2016)
18. Modermærkekræft i øjet efter UV-stråling (1. januar 2020)

Lempelser af påvirkninger eller nye påvirkninger for "gamle" sygdomme:

1. Sygdom i hånd og underarm (C.1) (januar 2005)
2. Karpaltunnelsyndrom (C.2) (januar 2005)
3. Albuesygdom (C.4) (januar 2005)
4. Skuldersygdom (C.5) (januar 2005)
5. Nakke-skuldersmerter (B.2)
 - Der stilles ikke længere krav om arbejdsophør eller skift til andet arbejde (januar 2005).
 - Der stilles ikke længere krav om præcisionsarbejde i fastlåste stillinger (foråret 2007). De hidtidige regler, hvor der blev stillet krav om statisk og monotont præcisionsarbejde i mange år, var især rettet mod syerskerne. Dem er der ikke så mange af i Danmark mere. Til gengæld ses der stadig flere anmeldelser fra andre faggrupper med manuelt arbejde, og der er flere typer arbejde, der vil kunne opfylde de nye belastningskrav, end før ændringerne.
6. Høresygdom (A.1) (januar 2005)
7. Lænderyg (plejearbejde) (B.1) (januar 2005)
8. Lungekræft efter passiv rygning (januar 2005)
9. Lungekræft efter udsættelse for partikler af metallisk kobolt med indhold af wolframkarbid (tungsten) (januar 2005)
10. Blærekræft som følge af malerarbejde (januar 2005)

11. Blærekræft efter udsættelse for arsen (januar 2005)
12. Blærekræft efter udsættelse for ortho-toluidin (januar 2005)
 - Blærekræft efter udsættelse for 4-Klor-ortho-toluidin stod allerede på fortegnelsen. Ændringen medførte, at det nu også var muligt at anerkende blærekræft efter udsættelse for ortho-toluidin.
13. Blærekræft efter udsættelse for stenkulstjære og stenkulstjærebeg (januar 2005)
14. Blærekræft efter udsættelse for aluminiumsfremstilling (januar 2005)
15. Blærekræft efter udsættelse for støvle- og skofremstilling og -reparation (januar 2005)
16. Næse- og bihulekræft (kromforbindelser) (januar 2005)
17. Næsesevælgskræft (efter udsættelse for formaldehyd) (september 2005)
 - Flyttet fra gruppe 2a til gruppe 1
18. Mavekræft (efter udsættelse for bly) (januar 2005)
19. Strubekræft (sennepsgas samt fremstilling af isopropylalkohol) (januar 2005)
20. Mesotheliom (talkum med asbestiforme fibre) (januar 2005)
21. Bughindekræft (talkum med asbestlignende fibre) (januar 2005)
22. Hudkræft, koks-fremstilling og kul-forgasning (januar 2005)
23. Leverkræft og galdevejskræft (aflatoxiner) (januar 2005)
24. Lever (angiosarkom) (vinylklorid) (januar 2005)
25. Leukæmi (gummiindustri) (januar 2005)
26. Leukæmi efter støvle- og skofremstilling og -reparation (januar 2005)
27. KOL: Dampe og gasser er tilføjet punkterne om kronisk bronkitis/KOL (marts 2010)
28. Skulderysgdomme (maj 2012)
 - Tydeliggørelse af, at impingementsyndrom er omfattet af punktet
 - Tale om gener fra og forandringer i rotator cuff-senerne
 - Kravene til diagnosticering blev skærpet, således at der stilles krav om både ømhed/smerter og ét yderligere objektivt fund
29. Lungekræft efter bitumen ved asfalt-tagarbejde (oktober 2012)
30. Myeloid leukæmi efter udsættelse for formaldehyd (oktober 2012)
31. Forsinket PTSD omfattet af F.1 (juli 2013)
32. KOL – forbehold for rygning er slettet på gammel fortegnelse (august 2013)
33. Nikkeleksem – nu nok med måneders udsættelse (september 2013)
34. Kirtelcellekræft (næsekræft) belastningskravene nedsat (december 2013)
35. Hudkræft – præcisering af ordlyden, så forstadier til hudkræft fremgår af fortegnelsens punkt, samt tilføjelse af beskrivelse af belastningskravet i vejledningen (2014)
36. Nyrekræft – efter udsættelse for trikloretylen, TRI (2014)
37. Kræft i urinblæren – efter udsættelse for PERC (2014)
38. Slidgigt i knæ (marts 2016)
39. Lungekræft efter udsættelse for svejserøg (juli 2019)
40. Blod- og lymfekræft efter udsættelse for styren og styren-7,8-oxid (juli 2020)

Sproglige præciseringer

1. Non-Hodgkins lymfom, lungekræft, bindevæv og kræft uden specifikation – efter udsættelse for dioxin (januar 2005)
 - Tidligere stod der i fortegnelsen, at udsættelse for dioxin kunne medføre alle kræftformer.
2. Mindre ændringer i ordlyden af fortegnelsens punkt E.3.3. om pleurale plaques (pletter på

- lungehinderne forårsaget af udsættelse for asbest) (december 2014)
3. Alle kræftsygdomme bliver placeret i gruppe K (2005)
 4. Praksis for behandling af sager om kirtelcellekræft og pladecellekræft blev præciseret i vejledningen (2014)
 5. En sætning om behandling af sager om tilpasningsreaktion er blevet præciseret i vejledningens kapitel 8 om "psykiske sygdomme" (2020)

Skærpselser

1. Blærekræft efter frisørarbejde hos mænd (oktober 2012)
 - Ny forskning viste, at det kun er mandlige frisører, der har en forøget risiko for at udvikle blærekræft på grund af deres arbejde. Tidligere kunne blærekræft efter frisørarbejde hos kvinder også anerkendes.
2. Fosterskader samt lever- og galdevejskræft udviklet efter udsættelse for PCB opfylder ikke længere betingelserne for at stå på fortegnelsen. Sygdommene blev derfor taget af fortegnelsen (april 2013)
3. Non-Hodgkins lymfom efter udsættelse for PERC tages af fortegnelsen (2014)

Opsamling

Antal ændringer fra 2005 til 2020 er i alt 65

- Nye sygdomme: 18
- Lempelser af påvirkninger eller nye påvirkninger for "gamle" sygdomme: 40
- Sproglige præciseringer: 5
- Skærpselser: 3

Kilder

Oversigten er udarbejdet på baggrund af en manuel gennemgang af historiske fortegnelser, nyheder på hjemmesiden samt tidligere årsredegørelser om udviklingen på erhvervssygdomsområdet.

Opgjort per 31. december 2020

Bilag C: Oversigt over medlemmerne i Erhvervssygdomsudvalget per 31. december 2020

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring

Formand Direktør Anne Kristine Axelsson
Stedfortræder Vicedirektør Jesper Hartvig Pedersen

Sundhedsstyrelsen

Medlem Overlæge Jane Frølund Thomsen
Stedfortrædere Professor, overlæge, ph.d. Johan Hviid Andersen
 Overlæge, klinisk lektor, dr.med. Jesper Bælum

Arbejdstilsynet

Medlem Jurist Gitte Møller Fischer
Stedfortræder Psykolog Patricia Pihl

Dansk Arbejdsgiverforening

Medlem Chefkonsulent Lena Søby
 Chefkonsulent Povl-Christian Jensen
Stedfortrædere Chefkonsulent Annette Hoffmann
 Chefkonsulent Katrine Nordbo Jakobsen

Fagbevægelsens Hovedorganisation

Medlem Forbundssekretær Peter Poulsen
 Advokat Claus Hanghøj
 Advokat, konsulent Ann-Beth Kirkegaard
Stedfortrædere Advokat Anne Bech Nielsen
 Forbundssekretær Mette Nielsen
 Socialrådgiver Anne Marie Ege Bryde
 Jurist Jacob Gjedde
 Socialrådgiver Jane Nielsen

De offentlige arbejdsgivere

Medlem Konsulent Nina Roth
Stedfortrædere Konsulent Clemens Ørnstrup Etzerodt
 Fuldmægtig Stella Stegger